

СЕСТРИНСТВО

Часопис за медицинске сестре – техничаре

Година 14 • Број 51 • Београд, април-јун 2017. • YU ISSN 1451-7590

**СРБИЈА
ПРОТИВ РАКА**
Пријатељи
podrživOT
fundacija za pomoci najmladima

Конгрес у Барселони: НАЈВЕЋИ СКУП СЕСТАРА СВЕТА

У ОБЈЕКТИВУ КАМЕРЕ:
Наше сестре у Барселони

СЕСТРИНСТВО

Информативно-стручни часопис
УМСТ, КЦС, „Сестринство“
Број 51, април-јун 2017. године

Адреса: КЦС „Сестринство“
ул. Пастерова бр. 26, 11000 Београд
Тел: 011 26 43 025
Факс: 011/ 3615 805
E-mail: umstkcs.sestrinstvo@gmail.com
umstkcs.sestrinstvo@open.telekom.rs
pubsci.sestrinstvo@gmail.com, (на овај
мејл можете слати прилоге за часопис)
(ERSTE banka), ПИБ број 103245461
Сајт: http://sestrinstvo.rs

Издавач
УМСТ, КЦС, „Сестринство“

За издавача
Председник УМСТ, КЦС, „Сестринство“
Марија Галић

Главни и одговорни уредник
Добрила Пејовић

Уредништво
Биљана Ковачевић,
Љиљана Стаменковић
Јованка Вучковић
Сузана Богдановић
Олга Симић
Ивана Стојковић
Зорица Милошевић
Слађана Басара
Љиљана Ракић

Преводиоци
Ивана Нешић
Александра Букумировић
Данијела Ивковић

Спољни сарадник-новијар
Јагода Плавшић
Душанка Еркман

Припрема и штампа
LICEJ, Београд,
Браће Јерковић 69,
Тел/факс 011/2460-426
iklicej@yahoo.com

Уредник и редактор
Станоје Јовановић

Ликовни уредник
мр Небојша Кујунџић

Лектор
Мила Барјакгаревић

Тираж 800 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
614.253.5

ISSN 1451-7599 Сестринство
COBISS.SR-ID 111363596

Сестринство: часопис за медицинске сестре /
Година 14. бр 51. (април – јун 2017).
– Београд: УМСТ КЦС „Сестринство“.
Изапзи тромесечно.

Удружење медицинских сестара и техничара
Клиничког центра Србије „СЕСТРИНСТВО“

Организује
СИМПОЗИЈУМ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
ТРАНСПЛАНТАЦИЈА ОРГАНА
И ЊЕН ЗНАЧАЈ

20–23. септембар 2017. године
Дивчибаре, хотел „Нарцис“

ПОКРОВИТЕЉ:

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗАРАВЉА

У сусрет симпозијуму
Очекујемо Вас на Дивчибарима

6

Свечана академија у
Клиничком центру Србије

ПРОФЕСИЈИ У ЧАСТ

ИЦН Конгрес Барселона
2017. година

НАЈВЕЋИ СКУП
СЕСТАРА СВЕТА

21

8

Уз 12. мај – Међународни
дан медицинских сестара

САГА О КРИМСКОМ
АНЂЕЛУ

19

Олга Рапајић Николић
ПОБЕДНИЧКИ ДУХ
СТАЗАМА ЗНАЊА

СА ВАНРЕДНЕ ИЗБОРНЕ СКУПШТИНЕ УМСТ „СЕСТРИНСТВО“ 2017 ГОДИНЕ

ИЗВЕШТАЈИ, ПЛАНОВИ, НОВО РУКОВОДСТВО...

21 сестра представила радове на стручним скуповима у иностранству
 * Школарину за основне и специјалистичке студије добиле 33 сестре * Марија Галић,
 са Клинике за кардиохирургију КЦС – нови председник Удружења „Сестринство“

Скупштина УМСТ КЦС „Сестринство одржана“ је 6. априла у 12 сати у сали Центра за НОХР, са седећим дневним редом:

ДНЕВНИ РЕД:

1. Формирање и избор верификационе комисије, радног председништва, записничара.
2. Извештај о раду УМСТ КЦС „Сестринство“ за 2016. годину.
3. Финансијски извештај за 2016. годину.
4. Избор председника УМСТ КЦС „Сестринство“.
5. План рада за 2017. годину.
6. Текућа питања.

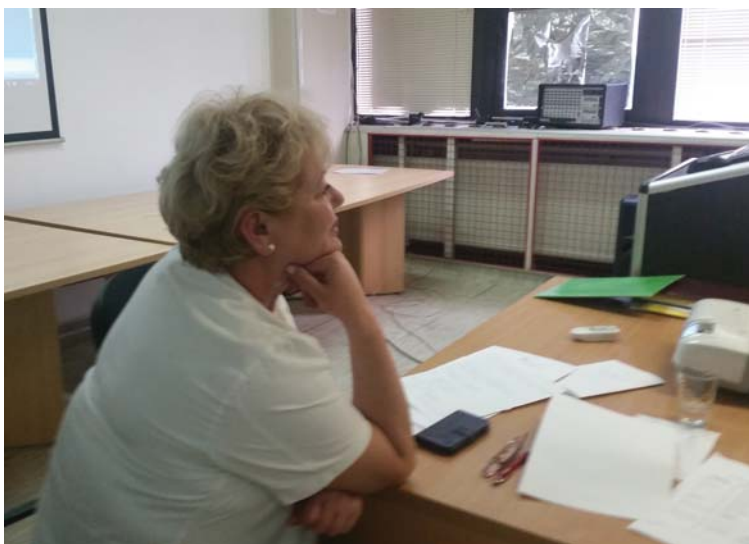
Скупштину је водила Гордана Ковачевић, досадашњи председник УМСТ КЦС „Сестринство“.

Након именовања чланова верификационе комисије, записничара и радног председништва, скупштина је почела с радом, уз присуство 45 од укупног броја 79 делегата. Рад скупштине је текао по усвојеном дневном реду.

Председница Удружења поднела је извештај о раду за протеклу годину. Сви делегати су благовремено добили целовит извештај (материјал за одржавање избор-

не скупштине и имали довољно времена за анализу). Извештај је садржао посебан осврт на континуирану едукацију медицинских сестара и здравствених техничара, што представља законску обавезу. Обухваћено је и предузимање других активности у стручном делу рада медицинских сестара: учешће на симпозијумима, конференцијама и другим стручним скуповима у земљи и иностранству. Са својим радовима 21 сестра учествовала је на стручним скуповима у иностранству. За учешће на конгресима, семинарима и другим стручним скуповима у земљи финансирано је 30 сестара.

Такође су истакнути резултати у спровођењу одлуке о плаћању дела школарине у износу од 20.000 динара као подстицај чланству у формалном образовању. У 2016. години покривени су трошкови образовања 33 сестре на основним и специјалистичким студијама. Извештај је једногласно у целости прихваћен.

Председница Удружења поднела је финансијски извештај за 2016. годину. Након реферата, предлог за усвајање финансијског извештаја стављен је на гласање. Извештај је једногласно прихваћен у целости.

Председавајућа и досадашња председница Удружења Гордана Ковачевић истакла је да јој функција председника Удружења представља оптерећење и да због личних разлога не може више да је обавља. Сагласно томе, предложила је да је скупштина разреши те функције и да изабере новог председника Удружења. Истовремено, председавајућа је захвалила свима за досадашњу сарадњу, подршку и разумевање, што је омогућило да остану јединствени. Пожелела је успешан рад будућем председнику.

Предлог за разрешење Гордане Ковачевић са функције председнице Удружења стављен је на гласање. Усвојен је једногласно.

Чланови Извршног одбора за председника су предложили Марију Галић са Клинике за кардиохирургију. Предложена кандидаткиња је дугогодишњи члан и активиста Удружења.

Уследила је дискусија: Љубинка Туфегчић је ставила примедбу што им није достављена писана биографија предложеног кандидата. Сања Смиљковић похвално је говорила о предложеном кандидату, а придружила се Љиљана Стаменковић. Љиљана Ђукић, потпредседница Удружења говорила је о предложеном кандидату уз све похвале за досадашњем ангажовање у раду Удружења.

Предлог за именовање Марије Галић на функцију председника Удружења и лица овлашћеног за заступање стављен је на гласање. Усвојен је са 45 гласова ЗА (једногласно).

Нова председница Удружења захвалила је за указано поверење, и предочила своју биографију. Истакла

Из личне карте нове председнице УМСТ „Сестринство“

Марија Галић, рођена 3. 4. 1976. године у Аранђеловцу. Средњу медицинску школу „Др. Миленко Хаџић“ завршила је у Нишу 1995. године, где је, поред школовања, професионално играла кошарку.

Вишу медицинску школу у Земуну завршава 2009, а у истој школи 2011. године стиче звање – струковна медицинска сестра, са просечном оценом 9,26.

Године 2014. стиче високо образовање, – специјалиста струковна медицинска сестра, из области клиничка неге, на Високој здравственој школи струковних студија у Београду, са просечном оценом студирања 9,75.

Запослена је у Клиничком центру Србије од 1996. године.

Вишегодишње искуство, знање и вештине стиче обављајући послове медицинске сестре у Пејсмејкер центру, Одељењу интензивне неге и Одељењу кардиохирургије, тадашњег Института за кардиоваскуларне болести, те послове главне сестре Одељења кардиохирургије и едукатора – ментора на Клиници за кардиохирургију.

Године 2015. стиче искуство као медицинска сестра – Site Manager у CRO Ergomed plc, у Београду.

Сада је главна сестра Одељења кардиохирургије на Клиници за кардиохирургију Клиничког центра Србије.

Аутор је већег броја радова, учесница на акредитованим стручним састанцима и курсевима за медицинске сестре – техничаре и активна на међународним конгресима и семинарима.

Мајка двоје деце.

На редовној Скупштини УМСТ КЦС „Сестринство“, предлогом Извршног одбора, 6. априла једногласно је изабрана за председницу УМСТ КЦС „Сестринство“.

је да јој је посебна част и обавеза да Удружење и будуће добро ради као у претходном периоду.

План рада је усвојен на Извршном одбору у 2016. години због припреме плана и програма стручног усавршавања на нивоу Клиничког центра Србије. Предлог плана је стављен на гласање и усвајање. Усвојен је једногласно.

Скупштина је завршила с радом у 13.30 часова

Након избора председника, приступило се законским обавезама о измени заступника „Сестринства“ у АПР, што је успешно завршено.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ ★ МЕЂ

Свечана академија у Клиничком центру Србије

ПРОФЕСИЈИ У ЧАСТ

Подсећање на легендарну Флоренс Најтингел и њену улогу у образовању сестринског кадра

* Признања заслужним сестрама и бабицама

* Удружење „Сестринство“ и Синдикат сестара на заједничким задацима

У Клиничком центру Србије 12. маја одржана је свечана академија посвећена прослави Међународног дана медицинских сестара. Веома посећен скуп, који су организовали Удружење медицинских сестара и техничара КЦС „Сестринство“ са представницима струковног Синдиката сестара Србије и КЦС, отворила је медицинска сестра Мира Томић.

Након интонирања сестринске химне – песме Сестра, у име организатора и домаћина учеснике прославе је поздравила председница УМСТ КЦС „Сестринство“ Марија Галић. Преносећи им празничне честитке, она је подсетила да се међународни дан сестринства слави већ 33 године у знак сећања на Флоренс Најтингел, утемељивача модерног сестринства, која је иницирала укључивање професионално образованих жена у здравствену негу. Хероина сестринске професије поставила је основе образовања медицинских сестара. То је нит која је повезивала све њене активности и целокупно животно дело.

Медицинске сестре свој празник углавном обележавају радно, настојећи истовремено да различитим активностима промовишу своју професију и подсети јавност на улогу сестара у нези болесних и заштити здра-

вља људи. Медицинске сестре су најјача позитивна снага друштва, закључила је Марија Галић.

У име управе Клиничког центра Србије учеснике скупа поздравио је главни техничар те установе Небојша Банићевић, а у име Синдиката медицинских сестара КЦС председница Тања Ердџановић. Она је подсетила на високе циљеве које је та организација поставила и на задатке који предстоје, посебно њеног утицаја у јавној расправи о обликовању закона о високом образовању из угла сестара и потреби регулативе здравствене неге, утврђивања коефицијената и каталога радних места, наглашавајући да само удружене сестре могу да утичу на промену садашњег неповољног положаја.

О легендарној Флоренс Најтингел и њеном животном путу говорила је Јелена Николић са Клинике за гинекологију и акушерство Клиничког центра Србије.

Међународно веће медицинских сестара ИЦН, као врховна светска сестринска асоцијација, сваке године широм света обавештава о тематици прославе овог важног датума. Тема овогодишњег међународног дана сестринства је „Глас који води – постизање одрживих циљева развоја“, која ће бити обрађивана током целе го-

Захвалнице узорним сестрама

Драгана Михајловић	Клиника за гинекологију
Вера Зечевић	Клиника за неурологију
Славица Пајић	Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма
Марија Радојевић	Клиника за гастроентерологију и хепатологију
Светлана Новаковић	Клиника за кардиохирургију
Јасмина Мандић	Клиника за грудну хирургију
Дубравка Базић	Клиника за дерматовенерологију
Миланка Тркуља	Клиника за очне болести
Антонија Рокнић	Клиника за васкуларну и ендоваскуларну хирургију
Тања Благоић	Клиника за опекотине и пластичну и реконструктивну хирургију
Зорица Младеновић	Клиника за хематологију
Смиља Гачић	Клиника за алергологију и имунологију
Гордана Шоргић	Клиника за психијатрију
Светлана Павловић	Клиника за ОРЛ и максиларнофацијалну хирургију
Љиљана Казимировић	Клиника за пулмологију
Сања Станишић	Клиника за ортопедску хирургију и трауматологију
Радомир Живковић	Клиника за кардиологију
Зорица Мандић	Клиника за неурохирургију
Братислава Жигић	Клиника за дигестивну хирургију
Весна Павловић	Клиника за нефрологију
Сања Шарчевић	Клиника за инфективне болести
Савка Петровић	Клиника за урологију
Биљана Липовац	Ургентни центар
Наташа Милојковић	Ургентни центар
Бранислава Вујаклија	Поликлиника
Сефија Нешовановић	Центар за нуклеарну медицину
Зорица Срећковић	Центар за анестезију
Душанка Петровић	Центар за научноистраживачки рад, образовну делатност и људске ресурсе
Весна Пуача	Центар за радиологију и магнетну резонанцу

дине, о чему је подробије говорила Драгана Игњатијевић са Клинике за неурохирургију.

Почевши од ове године Удружење ће додељивати посебне захвалнице медицинским сестрама – својим члановима за значајан допринос његовом раду. Овогодишњи добитници су Љубена Пауновић са Клинике за пулмологију, Љиљана Ђукић из Ургентног центра и Драгана Игњатијевић са Клинике за неурохирургију.

Учеснице скупа честитале су својим колегиницама бабицама, Међународни дан бабица – 5. мај, који се обележава почевши од 1992. године ради промоције и подршке професији која има изузетно значајну улогу у изградњи здраве породице.

Свечаност у Клиничком центру Србије завршена је уручивањем празничних признања узорним сестрама и бабицама, те сарадницима Удружења „Сестринство“ из других здравствених установа Србије.

С.Ј

Захвалнице бабицама

Поводом 5. маја, међународног дана бабица, Удружење медицинских сестара и техничара КЦС „Сестринство“ доделило је захвалнице медицинским сестрама и бабицама Клинике за гинекологију и акушерство:

Миљани Бабовић, Љиљани Кесеровић, Гордани Митровић и Зорани Васић.

Признања за сарадњу

Захвалнице су додељене и члановима УМСТ „Сестринство“ које раде у другим здравственим установама. Признање су добиле:

Слађана Вучићевић	Институт за медицину рада и радиолошку заштиту, Београд
Снежана Радић	Завод за плућне болести и ТБЦ, Београд
Радмила Крстић	Клиника на неурологију и психијатрију за децу и омладину
Мирјана Сеничић	Специјална болница за церебралну парализу и развојну неурологију
Милица Шишовић	Завод за геронтологију, Београд
Сања Смиљковић	Бел Медик

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ ★ МЕЂУ

Уз 12. мај – Међународни дан медицинских сестара

САГА О КРИМСКОМ АНЂЕЛУ

Флоренс Најтингејл – дама с лампом, утемељивач је савременог сестринства.

Рођена је 12. маја 1820. године у, италијанском граду Фиренца, по којем је и добила име.

Флоренс је била млађа од двоје деце у породици имућних Британаца, који су припадали елитним друштвеним круговима. Када јој је било само 17 година схватила да је привлачи посао болничарке, али њени родитељи су се томе противили. Сматрали су да та професија није подесна за жену њеног стајења, па јој нису дозволили да крене на обуку за медицинску сестру.

Након што су родитељи коначно попустили, 1851. године Флоренс одлази у Кајзерверт у Немачкој на тромесечну обуку за медицинске сестре. Обука јој је омогућила да две године касније постане управница болнице за даме у улици Харли. Чим је постављена на тај поло-

жај, њена способност је стављена на пробу. Наиме, суочила се с појавом колере, а нехигијенски услови у болници били су погодни за ширење болести. Флоренс је поставила себи задатак да побољша одржавање хигијене, чиме је знатно смањена стопа смртности, бар у болници за коју је она била задужена.

Исте године избио је Кримски рат, а новине су убрзо извештавале о мањку медицинског особља за негу британских војника рањених на фронту. Будући да су за Флоренс многи тада већ чули, брзо је позвана са својим тимом медицинских сестара у војне болнице у Турској. Са групом од 38 жена кренула је 1854. године да преузме управу болнице у општини Скутари, где се суочила са стравичним хигијенским условима. У потпуности се посветила пацијентима. Увече би с лампом у руци пролазила кроз

мрачне ходнике, обилазила једног по једног пацијента и бринула о њима. Војници, које је њена непресушна брига истовремено и дирнула и тешила, називали су је **дама с лампом**. За друге су је, пак, била **кримски анђео**. Њен рад је за две трећине смањило стопу смртности у болници.

Поред побољшања хигијенских услова, Флоренс је омогућила и увођење неколико нових услуга пацијентима, олакшавајући њихов боравак у болници.

Према ономе што је на Криму видела, написала је књигу **Белешке о стварима које утичу на здравље, ефикасност и болничку управу британске војске**. Овај извештај од 830 страна бави се анализирањем њених искуства и предлозима за побољшање услова рада других војних болница са сличним проблемима.

У Енглеску се вратила 1856. године, а 1860. отворила је своју школу за обуку болничарки у оквиру

Болнице Свети Томас у Лондону. Када би прошле обуку, болничарке су слале у болнице широм Британије, где су преносиле идеје и стечене вештине. Флоренс Најтингејл постала је предмет јавног дивљења. У њену част писане су песме и позоришни комади, а младе жене су се угледале на њу.

Почасно признање за животно дело краља Едварда добила је 1908. године, а краљ Џорџ јој је упутио честитку за деведесети рођендан.

Дама с лампом је умрла 13. августа 1910. године, а сахрањена је у породичној гробници у Хемпширу, у Енглеској.

Музеј Флоренс Најтингејл, који се налази на месту где је некада била њена школа за медицинске сестре, садржи више од 2.000 предмета којима се чува и прославља успомена на живот и каријеру **кримског анђела**. Флоренс Најтингејл се данас сматра за пионира савремене професије медицинске сестре, а на њен рођендан се прославља међународни дан медицинских сестара.

Јелена Николић

ГЛАС ЗА ВОЂЕ – ПОСТИЗАЊЕ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈ

Циљеви ИЦН за медицинске сестре у 2017. години.

International Council of Nurses
The global voice of nursing

Бити медицинска сестра јединствен је позив, који тражи оно најлепше у људском бићу – хуманост и преданост позиву.

Јединствена улога медицинске сестре је помагати појединцу, болесном или здравом, у обављању оних активности које доприносе здрављу или опоравку (или мирној смрти), а које би појединац обављао самостално када би имао потребну снагу, вољу и знање.

Virginia Henderson

Сестринство је позив који се активно укључује у бригу и здравље човековог тела и душе.

Модерно сестринство фаворизује едукацију као приоритет у професионалном животу медицинских сестара.

Више и високо образовање медицинских сестара приоритет је модерних држава.

Зашто би сестре бринуле о циљевима одрживог развоја

1. Медицинске сестре брину о појединцу и популацији.
2. „It is the right thing to do.“ – Права ствар (представљају прилику да применимо своје знање ради стварања здравијег и бољег окружења).

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ ★ МЕЂ

3. Промене су могуће (продужен животни век, смањена смртност, побољшање образовања, смањење екстремног сиромаштва).

4. „ То је наше здравље! “

ЦИЉЕВИ ICN ЗА МЕДИЦИНСКЕ СЕСТРЕ 2017 . ГОДИНЕ

1. Без сиромаштва.
2. Без глади, боља исхрана.
3. Добро здравље и благостање.
4. Квалитетно образовање.
5. Родна равноправност.
6. Чиста вода и хигијена.
7. Приступачна и чиста енергија.
8. Пристојан посао и економски раст.
9. Индустрijske иновације и инфраструктура.
10. Смањење неједнакости.
11. Одрживи градови и заједнице.
12. Одговорна потрошња и производња.
13. Климатске промене.
14. Живот испод воде.
15. Живот на земљи.
16. Мир, правда и јаке институције.
17. Партнерство за остваривање циљева.

1. Без сиромаштва

- Сиромаштво има непосредне последице на здравље.
- Материјална, психо-социјална и политичка беспомоћност.
- Ограничавање интелектуалног и социјалног развоја од детињства.
- Оно што се догађа у детињству утиче на даљи развој појединца касније.
- Медицинске сестре у раду с рањенима и беспомоћнима утврђују потребе изван медицинских дијагноза.

2. Без глади, боља исхрана

- Потхрањеност погађа човека и узрокује 45% смртности.
- Ограничава људе у постизању њиховог пуног потенцијала.
- WHO неправилну исхрану сматра најозбиљнијом претњом светском здрављу.
- Проблеми са исхраном утичу на бројне сфере људског живота.
- Отварање круга сиромаштва и економске стагнације.
- Медицинске сестре идентификују проблем и развијају могућа решења

3. Добро здравље и благостање

- Здравље је основно људско право.
- Све већа заступљеност хроничних незаразних болести: водећи узрок смртности.
- Укључивање медицинских сестара у више ниво едукације.

4. Квалитетно образовање

- Ниво едукације представља значајан део у узроцима здравствених проблема.
- Едукација игра значајну улогу у будућности појединца.
- Медицинске сестре спроводе едукацију о промоцији здравља и превенцији болести, раном скринингу и откривању болести.

5. Родна равноправност

- Утицај родне неравноправности је велики и обухвата све заједнице.
- (НЕ) равноправност има утицај на људско здравље и (не)могућност избора и доношења одлука.
- Сестринство као доминантно женска професија има велики утицај на редукацију неједнакости и промовишу равноправност полова.

6. Чиста вода и хигијена

- Доступност чисте воде важна је за здравље заједнице.
- Приступ чистој води, санитарни чворови и хигијена у здравственим установама веома су битни за квалитет и унапређивање здравља.
- Хигијена руку је неопходна.
- Медицинске сестре дужне су да обезбеде све до сада наведено за одржавање правилне хигијене.

7. Приступачна и чиста енергија

- Недовољан приступ чистој енергији има лош утицај на појединца.
- Битно је препознавање важности чисте енергије и њен утицај на здравље и пружање здравствених услуга.

8. Пристојан посао и економски раст

- Здравствено особље има велики утицај на социо-економске прилике.
- Медицинске сестре имају кључну улогу у одређивању квалитета, планирања и пружања здравствене неге.

9. Индустрijske иновације и инфраструктура

- Једноставан и поуздан приступ здравственој нези важан је за:
- Укупно физичко, социјално и ментално здравље.
- Превенцију болести.
- Дијагностику и третман болести.
- Смањење морбидитета и mortalитета.

10. Смањење неједнакости

- Медицинске сестре поштују права пацијената: социо-економске разлике нису прихватљиве.
- Подизање гласа за здравствене потребе свих људи представља богато наслеђе сестринске професије.

11. Одрживи градови и заједнице

- Живот у урбаним срединама повезан је са побољшањем нивоа прихода и здравствених услуга.
- Притисак на урбане средине доприноси настанку друштвених и здравствених неједнакости.

12. Одговорна потрошња и производња

- Здравствене установе знатно доприносе одрживости ресурса, те директно утичу на здравље појединца.

13. Климатске промене

- Климатске промене утичу на целокупну светску популацију.
- Утицај на основне одреднице здравља (довољно хране, чист ваздух, исправна вода за пиће, сигуран смештај).

14. Живот испод воде

- Брига о воденим ресурсима од кључне је важности.
- Потребно је остварење чистих и самоодрживих ресурса.

15. Живот на земљи

- Сви аспекти људског благостања зависе од ресурса екосистема који су у међузависности са биолошким разликама.
- Смањење биолошке различитости и промене екосистема могу довести до катастрофалних последица.

16. Мир, правда и јаке институције

- За решавање криза потребно је решити се сиромаштва, неједнакости и хаоса, а заменити га миром и праведношћу.
- Медицинске сестре могу бити носиоци промена.
- Заштита медицинског особља.

17. Партнерство за остваривање циљева

- Пораст незаразних болести скуп је за сваку државу.
- Превенција хроничних незаразних болести најбоља је опција.
- Рад здравственог сектора с партнерима доноси огромна побољшања.

Драгана Игњатијевић

Осврт на прошлогодишњи, 45 конгрес Европског удружења сестара за дијализу и трансплантацију у Валенсији

КВАЛИТЕТ НАСПРАМ ТРОШКОВА – ОДРЖИВА НЕФРОЛОШКА НЕГА

Размењена искуства 850 учесника из 46 земаља: презентована 292 рада из Европе, Саудијске Арабије, Јапана и Аустралије* Следећи конгрес од 9. до 12. септембра у Кракову у Пољској о теми „Истинско партнерство и глобални приступ у управљању и организацији рада у нефролошкој нези“

Драге колеге,

Задовољство ми је што ћу вас упознати са занимљивостима 45. конгреса Европског удружења медицинских сестара за дијализу и трансплантацију – Европског удружења медицинских сестара – техничара нефрологије (ЕДТНА/ ЕРЦА), на коме сам представљала нашу државу као Brand Ambassador Србије у удружењу ED-TNA/ERCA (European Dialysis and Transplant Nurses Association / European Renal Care Association).

Од 17. до 20. 9. 2016. године у главном граду провинције Валенсија, трећем по величини у Шпанији, одржан је 45. ЕДТНА/ЕРЦА Интернационални конгрес. Сесије су се одвијале у конгресном центру Валенсије. Marianna Eleftheroudi (Грчка), привремена председница ЕДТНА/ЕРЦА, отворила је конгрес поздравним говором, после чега је био одржан уметнички програм. Веома упечатљиви били су модерни оркестар у традиционалној народној ношњи и њихово извођење традиционалне музике.

Централна тема Конгреса била је “Quality versus Cost - Sustainable Renal Care” (Квалитет наспрам трошкова – Одржива нефролошка нега”). Размењена су искуства и 850 учесника из 46 земаља. Презентована су 292 рада из Европе, Саудијске Арабије, Јапана и Аустралије. Приметно је било да се сви суочавамо са сличним проблемима. Међутим, начини њиховог решавања разликују се од државе до државе, зависно, наравно, од економских прилика у појединим деловима Европе и света. Значај учествовања на оваквим конгресима је у подстицању размене вредних идеја и искустава, у препознавању потреба да се рад у матичним установама унапреди увођењем неких нових смерница са циљем да на најбољи начин развијемо и побољшамо рад сестара – техничара у нефролошкој пракси и приближимо га европском нивоу.

Добитници награда и стипендија за најбољи усмени рад су:

Прво место: награда од 500 евра за усмени рад -К. Navas¹, A. Bonner¹, C. Douglas¹Australia /The missing piece: Self-management support desires of patients with chronic kidney disease

Друго место: награда од 250 евра за усмени рад: F. Sharif¹, United Arab Emirates;Awareness of renal nurses in identification and education of patients with inherited renal diseases

Треће место: једногодишње чланство у удружењу ЕДТНА/ЕРЦА за максимум три сарадника на апстракту за рад: К. Pugh-Clarke¹, S. Read², J. Sim², United Kingdom/Symptom experience in non-dialysis-dependent chronic kidney disease: a UK qualitative study

Три награде за најбољи постер :

Прва 250 €-А. Masi, Spain/Anxiety, depression and quality of life in patients undergoing chronic haemodialysis; observational cross section study

Друга – Похвалница за годишње чланство у удружењу ЕДТНА/ЕРЦА за главног презентера и аутора Storm, M, Bæk, B, Denmark/Patient involvement supported by information technology

Трећа награда – Једногодишње чланство у удружењу ЕДТНА/ЕРЦА за главног аутора Sedgewick, J.M., Barrios, J., Al-Jehani, E., Habhab,T.W, Saudi Arabia/Successful pregnancy in a haemodialysis patient in Saudi Arabia – a case study

Пратиоци конгреса били су и индустријски симпозијуми компанија: Fresenius Medical Care, B.Braun Avitum, Sanofi,Redsense Medical, Diaverum, Nikkiso, те радионице Грчке и Шпаније. Посетом изложбеним штандовима тих компанија пружила нам се прилика да се упознамо са најновијим апаратима за дијализу: представљена су најновија знања, режими лечења, стандарди најбоље праксе и технологије. Удружење је понудило три нова водича:

Први – Васкуларни приступ, пункција и нега: Водич за најбољу клиничку праксу за артериовенску фистулу (приредила Maria Teresa Parisotto) преведен је на бошњачки, хрватски, француски, италијански, португалски, руски, словеначки и шпански језик.

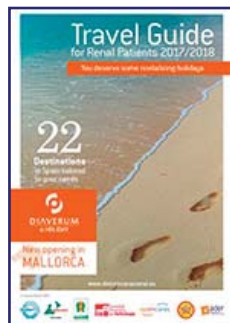
Други – Васкуларни приступ, пункција и нега: Водич за најбољу клиничку праксу за артериовенски графт (приредила Марија Тереса Парисотто ; спонзор Fresenius Medical Care).

Трећи – Перитонеална дијализа: 500 питања и одговора: Водич за клиничку праксу (приредиле Aase Riemann и Debbie Fortnum).

Први Туристички водич за бурежне болеснике објавила је компанија Диаверум, Шпанија, на енглеском и шпанском језику.

У току конгреса су презентовани преко веб-сајта удружења и постери земаља, међу којима је био и наш.

Уз велику помоћ бренд амбасадора News билтен ће поново бити превођен на 18 језика: чешки, хрватски, дански, енглески, француски, немачки, грчки, италијански, хебрејски, литвански, пољски, португалски, руски, српски, словеначки, шпански, шведски и турски.

Међународно веће медицинских сестара (ИЦН) акредитовало је Конгрес (кредитни бодови за едукацију – ИЦНЕЦ –имали су максималним број од 18,5).

Наравно, најављен је следећи конгрес: 46. међународна конференција Удружења ЕДТНА/ЕРЦА, који ће бити одржану прелепом Кракову (Пољска) од 9. до 12. септембра, а централна тема ће бити: “Истинско партнерство и глобални приступ у управљању и организацији рада у нефролошкој нези.

(фотографије са Конгреса можете погледати на вебсайте: www.edtnaerca.org).

Божица Ступар

Лепотица Медитерана

Валенсија је главни град Валенсијске аутономне покрајине и провинције Валенсија, трећи по важности у Шпанији по броју становника (807.396). Лежи на обалама реке Турија, на источној обали Пиринејског полуострва. То је град са дубоком историјском традицијом, погодном медитеранском климом и бројним знаменитостима и фестивалима. Први пут је споменута у 2. веку пре Христа као римска колонија (име потиче од латинског *valentia*, што означава храброст). Златно доба града било је у 15. веку, кад је Валенсија била престоница Арагонског краљевства. Последњих деценија туризам, грађевинарство и фабрика аутомобила Форд веома доприносе економији.

Музеј науке и уметности велики је културни и забавни комплекс, који сачињавају: Палата уметности „Краљица Софија“ (зграда опере), Хемисферик (уникатна биоскопска сала у облику људског ока), Музеј науке „Принц Филип“, Океанографски музеј (највећи је акваријум у Европи), Умбракле (градски врт), Агора (место за тениски турнир „Валенсија Опен 500“), знаменитости, куле средњовековног града Торес де Серанос и Торес де Кварт, манастир Сан Мигел, са својом библиотеком, Трг Девнице Марије, Валенсијска катедрала и базилика Свете Марије, Трг скупштине и Трг бикова, Музеј кориде, Биопарк, Ботаничка башта, Аквапарк... Валенсија је позната као град у којем се одржава велики број фестивала, најбољи је *Томатина де Буњол* – последње среде у августу, више од 40.000 људи и 110 тона зрелог парадајза „лети у ваздух“.

Као један од најлепших градова медитеранске обале (друга највећа лука на западној обали Медитерана), Валенсија спада у најтраженије европске туристичке дестинације, прелепе, дуге плаже, бројни хотели, ресторани, барови, клубови и срдачни људи свакодневно доприносе репутацији овог града, а изврсна клима омогућава посету у свако доба године. Традиционално јело Валенсије је *паеља* (*la paella*) од пиринча, патка са наранџиним соком, дезерт је *турон*, а безалкохолно пиће је *орџата*.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ ★ МЕЂУНАРОДНИ

Добитнице захвалница бабице КЦС

Миљана
Бабовић

Љиљана
Кесеровић

Гордана
Митровић

Зорана
Васић

Добитнице захвалница на предлог других установа

Слађана
Вучићевић

Снежана
Радић

Радмила
Крстић

Мирјана
Сеничић

Милица
Шишовић

Сања
Смиљковић

Добитнице захвалница на предлог Удружења

Љиљана
Ђукић

Љубена
Пауновић

Драгана
Игђатијевић

Добитници захвалница на предлог клиника КЦС

Драгана
Михајловић

Вера
Зечевић

Славица
Пајић

Марија
Радојевић

Светлана
Новаковић

Јасмина
Мандић

Дубравка
Базић

Миланка
Тркуља

Антонија
Рокнић

Тања
Благић

Зорица
Младеновић

Смиља
Гачић

Гордана
Шорђић

Светлана
Павловић

Љиљана
Казимировић

Сања
Станишић

Радомир
Живковић

Зорица
Мандић

Братислава
Жигић

Весна
Павловић

Сања
Шарчевић

Савка
Петровић

Биљана
Липовац

Наташа
Милојковић

Бранислава
Вујаклија

Сеђија
Нешовановић

Зорица
Сређковић

Душанка
Петровић

Весна
Пуача

На конгресу Друштва лекара ургентне медицине

ОД МАСОВНИХ НЕСРЕЋА ДО ЦЕПНОГ УЛТРАЗВУКА

На Медицинском факултету у Нишу је од 1. до 3. јуна одржан трећи међународни конгрес ургентне медицине са називом *FIRST LOVE NEVER DIES*. Теме о којима је било речи су из области масовних несрећа, хирургије, примене ултразвука у дијагностици ургентних стања и кардиологије. Представљен је и *цепни ултразвук*, који омогућава преглед пацијента на терену пре него што стигне у болницу.

Првог дана Конгреса на програму су била два курса о темама битним за свакодневни рад у ургентној медицини: „Алтернативне методе за обезбеђење дисајног пута“ и „Тријажа повређених у масовним несрећама“. Другог и трећег дана, поред предавања, учесници су у поподневним часовима учествовали у радионицама: „Практична примена ултразвука“, „Радиологија за почетнике“ и „Ургентне процедуре у медицини“.

Конгрес је организовало Друштво лекара ургентне медицине Србије (ДЛУМС), са седиштем у Нишу, а генерални спонзор је био Ургентни центар из Берна. Предавачи су била позната имена у стручној јавности.

Из Ургентног центра КЦС учествовали су директор Клинике за ургентну хирургију проф. др Томислав Ранђеловић, проф. др Жељко Лаушевић, хирург, и др Србислав Пајић, максилофацијални хирург, са усменим презентацијама и неколико хирурга са постер-презентацијама.

Од медицинских сестара из Ургентног центра учествовала је Љиљана Ђукић, главна сестра Клинике за

ургентну хирургију, са постер-презентацијом „Здравствена нега политрауматизованих пацијената у Ургентном центру“. Рад је проглашен за најбољу постер-презентацију у конкуренцији медицинских сестара. Награђена су још два рада (награђени радови презентовани су усмено).

Из Ниша смо отишли пуни лепих утисака о Конгресу, граду, и срдачним домаћинима, пре свега о прим. др Татјани Рајковић, прим. др Миљану Јовићу, др Браниславу Ничићу и другима, а највише о нашем др Србиславу Пајићу, максилофацијалном хирургу, који је био главни организатор за Клинички центар Србије.

Љиљана Ђукић

Извештај са 16. симпозијума УМСТБ Србије

КОРИСНА РАЗМЕНА ИСКУСТАВА О ДЕМЕНЦИЈИ

Симпозијум УМСТБ Србије је одржан од 25. до 28. маја у Хотелу „Бреза“ у прелепој Врњачкој Бањи. Пленарна тематика Симпозијума била је „Деменција са посебним освртом на Алцхајмерову деменцију“. Учествовале су колеге са ВМА, Института за онкологију и радиологију Србије, КБЦ Звездара, те из Шапца, Краљева, Ћуприје, Смедерева, гости из Сарајева и

Бара и, наравно, из КЦС, са 12 пријављених и прихваћених радова.

Захваљујући разумевању УМСТБ КЦС „Сестринство“, финансиран је одлазак три особе и плаћене су четири котизације. Осталим учесницима помоћ су пружили спонзори.

Учесници симпозијума похађали су курс који је носио четири бода: „Превенција инфекција крви повезаних са применом централних венских катетера“.

Усмене презентације биле су квалитетне и посећене. Било је укупно 60 излагача, уз постер-презентације.

Јасминка Илић са Клинике за психијатрију, са темом „Деменције и проблеми неговатеља“, један је од три добитника награде за најбољу постер-презентацију.

Подршку Симпозијуму дали су КМСЗТ Србије и Синдикат МСТ Србије.

Поред искуства и нових знања које смо разменили, добро дружење и нова познанства обогатили су наш боравак.

Јасминка Илић

Олга Рапајић Николић

ПОБЕДНИЧКИ ДУХ СТАЗАМА ЗНАЊА

Уз блиставу каријеру и неизбрисиви траг у сестринству Србије, Олга зрачи љубављу, достојанством и неодољивим шармом, плени енергијом и шири просторе среће, а синтезом модерне, традиционалне и алтернативне медицине афирмише лепоту живљења

Олга Рапајић рођена је 15. 12. 1934. у селу Језерце, на улазу у Национални парк и општину Плитвичка језера, у Републици Хрватска. Отац Илија Рапајић се после незгоде у руднику вратио из Америке и оженио Миленом из угледне личке породице. Изградили су богато домаћинство. У миру и лепоти родиле су се три ћерке: Олга је била најмлађа. Весела, разиграна девојчица, са очима боје језера, трчкарала је зеленим обронцима, отворена за слапове, реку и језера живота. Пре краја првог разреда све се срушило. Рат, спаљено домаћинство. Отац је после рањавања био водич устаницима, сестре у партизанима, а она код куће са болесном мајком. У току рата остала је без оца. Сећања су тужна и болна.

После рата је са другом децом из Лике завршила основну школу под окриљем дивне Емилије Шоштарић. Као ратно сироче упућена је у Загреб. Боравила је у интернату. Сама, са другима који су такође били сами. Завршила је Титову гимназију 1950, а затим и Школу националног здравља „Др Андрија Штампар“, 1954. године. После завршетка средње школе, радила у Школској поликлиници у Загребу.

Ентузијазам и младалачки елан водили су је током распуста на радне акције. Једне године била је на из-

градњи аутопута Загреб–Ријека и следеће Бања Лука – Добој. Била је најмлађа учесница. Радила је у амбуланти: младост и полет, лепота и дивне мирисне цикламе, увек свеже, биле су ту за њу. Још орошене доносио јој их је грађевинар Момир Николић. Олга није одолела. Венчали су се 1956. и преселили у Панчево, град у коме и данас живи.

Радни однос засновала је у Општој болници у Панчеву. На место главне сестре болнице постављена је 1957. године. У то време болница је имала 156 постеља. Поред ње радиле су још две медицинске сестре, једна у лабораторији, а друга је била главна сестра на интерном одељењу. О болесницима су бринуле болничарке. Углавном су то биле часне сестре и друго приучено особље.

Министарство здравља је 1958. године обавило испитивање квалификационе структуре у здравственим установама и наложена је корекција.

Олга је осмислила једногодишњу школу за болничаре при Радничком универзитету. Она је била организатор и предавач стручних предмета. Но, за послове неге болесника било је потребно још школованих људи. Са директором болнице др Боривојем Дрндарским, који је од „Шпитала“ развио болницу са 700 постеља, покренула је иницијативу за оснивање средње медицинске школе. Школа је отворена 1959. године. Радила је као главна сестра, секретар школе, разредни старешина и предавач неге болесника. Била је члан хируршке екипе која је упућена у Скопље да помогне у збрињавању повређених у земљотресу 1963. године.

Неуморно је радила на развоју болнице, проширивању капацитета, набавци опреме, обезбеђивању неопходних средстава и материјала за рад. Са посебном пажњом бавила се усавршавањем кадрова преваходно медицинских сестара – техничара ради унапређивања неге болесника. Није запоставила ни своју едукацију. Са просеком 9,8 завршава Вишу медицинску школу. Главна сестра Олга, по речима професорке Ксеније Ковачевић, била је *посвећена*,

Олга са студентима Више школе

Олга са колегама делегатима, у Скупштини Војводине

увек и свуда присутна, пуна ентузијазма, енергична, захтевна, правична, улагала је сву своју енергију да болница постане савремена здравствена установа. Резултати нису изостали. Болница постаје огледна установа и наставна база за здравствено васпитање. Обилазе је многе домаће и иностране делегације, између осталих, и министар здравља Египта Дороти Хол, представник СЗО Стела Јакшић, декан сестринског факултета из Питсбурга и многи други.

Једном недељно организовани су стручни састанци у болници. Медицинске сестре – техничари панчевачке болнице били су укључени у рад профилске организације и информисани о новинама из организације сестринске неге и области неге болесника. Одлазили су на едукацију у еминентне здравствене центре у Београду, Загребу и Љубљани.

Као неуморни прегалац, бирана је за делегата Здравствено-социјалног већа Скупштине Војводине, 1978 године. Осам година узастопно била је председник СИЗ дечје заштите Општине Панчево.

За председника Савеза здравствених радника Србије (СЗРС) изабрана је 1969. и обављала ту функцију до 1976. године. У почетку нису имали елементарне услове за рад. Са најближим сарадницима и уз подршку тадашњих политичких структура, колегиница Рапајић прионула је на нове задатке. Младачки занос, енергија и сазнање да су део општег напретка дали су им снагу, али и задовољство да мењају професионални оквир деловања сестара.

У току мандата Олге Рапајић, СЗРС је трансформиран. Рад здравствених радника организован је у оквиру специјализованих 14 секција. Радило се волонтерски, али на високом професионалном нивоу. Често су се преплитале личне, породичне и професионалне дужности.

... У једном дану су се преламали породична срећа и/или несрећа, обавезе на радном месту и успеси на-

ше организације. Сећам се да су на једном великом скупу у Дому ЈНА у Београду, 1970. године, када сам најављена да поднесем извештај о раду, сви људи у сали устали да одају пошту мом супругу, који је преминуо тог дана... Такво је било време. Изгарало се и лично подређивало општем, каже колегиница Олга.

Поред великог броја стручних скупова и рада на усавршавању и размени знања, појавили су се и први истраживачки радови, магистарске и докторске тезе сестара. Руководство Савеза на челу са Олгом водило је бригу и о физичком изгледу и достојанству сестара на радном месту. У Нишу је 1976. године организован скуп са модном ревијом: циљ је био да се уведу стандарди у облачењу свих профила здравствених радника.

Ондашњи министар здравља Републике Србије др Ђорђе Јаковљевић предложио је да СЗРС формира студијску групу која би под покровитељством СЗО обилазила здравствене установе у Енглеској и Данској. Студијску групу чиниле су еминентне сестре – техничари тога времена:

1. Олга Рапајић Николић – главна сестра Опште болнице Панчево,
2. Десанка Ђурановић – директор Више медицинске школе у Београду,
3. Милица Мирковић – републички санитарни инспектор,
4. Верица Ђорлука Рајан – главна сестра Војномедицинске академије,
5. Милутин Младенов – главни медицински техничар Клиничке болнице Земун.

Олга са директором, др Боривојем Дридаревићем

Пре поласка на путовање, 1973. године обављено је анкетање у 34 здравствене установе да би се стекао увид у опремљеност у домену медицинске технике и неге. Дороти Хол, која је водила Одељење за сестринство у СЗО, била је организатор путовања. Посебан допринос квалитету разговора дала је професорка Ђурановић са својим познавањем енглеског језика. Обишли су здравствене установе и пратили организацију рада по сменама на свим нивоима неге у свим специјалностима.

Након повратка група је сачинила Елаборат о медицинско-техничкој опремљености здравствених установа код нас и у свету, са предлозима за унапређивање у складу са нашим кадровским, просторним и материјалним могућностима. Резултат су била бројна побољшања у области неговања, као што су сетови за једнократну употребу приликом медицинско-техничких интервенција.

Са великим искуством, 1980. године, као афирмирана сестра, позната не само у сестринској већ и широј друштвеној заједници Олга Рапајић почиње да ради у Вишој медицинској школи. Изабрана је да води практичну наставу за предмет медицинска психологија и психијатрија са негом, а касније и ургентна стања у психијатрији. Увек отворена за нова сазнања, студиозно је пришла новим професионалним захтевима. Брзо је нашла решења и успешно обављала послове васпитача, професора и активног члана нове заједнице – Више медицинске школе.

На Дефектолошком факултету дипломирала је 1984. године и именована је за помоћника директора

Олга Рапајић и др Ларуса Фотина

ВМШ за наставу. То раздобље оцењује као најзахтевније у каријери. То је време када су политичким одлукама вршене многе промене ради рационализације вишег и високог образовања. Укинута су неки смерови, радило се на измени наставних планова и програма. После завршеног посла, једног дана враћајући се кући доживела је саобраћајну несрећу. Дијагноза – политраума. Опоравак је био захтеван и дуг. Вратила се настави и укључила у друге активности у школи. Била је председник Радне групе за израду монографије школе, 1992. године, коју је пратио филм снимљен на Војномедицинској академији. Била је члан многих комисија, радних тела, организатор бројних хуманитарних друштвених акција, увек пуна иницијативе и идеја.

Деведесетих година почиње и њено занимање за област духовно- енергетске медицине и техника на телесном нивоу источне и западне медицине. Занимљиво је што је Мојсије, деда по мајци, био познати видар и исцелитељ у Лици пре Другог светског рата. Олгина кућа је пуна диплома, сертификата, уверења о бројним едукацијама које је похајала. Академију хумане универзалне енергије Мастер Данга завршила је 1994. године, са 26 нивоа. Овладала је многим вештинама из традиционалне и алтернативне медицине које поправљају квалитет живота, оспособљена за едукацију и исцељења различитим техникама: јога, пилатес, акупресура, квантна хармонизација, радиестезија, реконективно исцељење, енергетски вампиризам...

Ни после пензионисања, 1994. године, није престала да ради. Наставља у духу своје животне девизе: *доживотно учење уз рад*. Неуморни, победнички дух, систематичност и упорност учинили су да и овај нови пут постане стаза којом је чврсто ходала. Миксом вештина, уз холистички индивидуални третман, она код људи ради на промени става према себи, отклањањем узрока који чине да се осећају лоше, уморно, да имају тешкоће у коштано-зглобном систему или ослабљен имунитет. Синтеза модерне, традиционалне и алтернативне медицине, вишедеценијско искуство, афирмација лепоте живљења, уз Олгин неодољиви шарм резултирају позитивним променама код људи. Поносна је на фил-

мове који потврђују резултате њеног рада. Снимила је три кратка документарна филма: Како помоћи себи и другима, НАТО бомбардовање и ослобађање људи од страха и Поступак ослобађања од стреса.

Најлепши дар у ратном времену

Водила је припремне курсеве Пут младости и здравља „Лора“, др Ларисе Фотине, професора на Међународном универзитету за традиционалну медицину у Москви. Људско тело, душа и дух и реакције на различите утицаје вечити су изазов на који је Олга увек налазила праве одговоре. За време бомбардовања, 1999. године, примењивала је ову методу, уз извесну модификацију, у виду анти-стрес подршке и одговарајућих вежби самоисцељења у Панчеву, Београду, Новом Саду, Суботици и Новом Пазару. Ношена жељом да помогне, Олга Рапајић је, уз учешће и сагласност др Фотине, водила те курсеве без икакве материјалне надокнаде. Похађало их је више од 500 људи. Изванредне резултате потврђују бројна писма захвалности:

У заједничком писму једне групе полазника стоји: „Лепши дар човек човеку није могао даровати у овом страшном ратном времену.”

Колегиница Рапајић публиковала је више од 50 радова на стручним скуповима здравствених радника. Последњих година редовни је учесник и предавач на мултидисциплинарним конгресима са међународним учешћем „Исхрана будућности”.

Ове године је посредством Лекарске коморе, у организацији Удружења МСТ КЦС „Сестринство”, акредитовала стручни састанак о ослобађању од стреса намењен свим здравственим радницима. Имала сам уводно предавање и задовољство да сарађујем са Олгом. Задивила ме енергија, жеља да се помогне, истрајност и способност да покрене учеснике на активност.

За свој несебични плодносни рад, указом председника Републике Јосипа Броза Тита, 1975. године добија Орден рада са златним венцем. Добитник је и многих других стручних и друштвених признања, повеља, захвалница. Њена блистава каријера, непоколебиво и неуморно прегнуће за бољи живот људи оставили су неизбрисив траг у сестринству Србије.

Висока, лепа, достојанствена, увек елегантна, са уредном фризуром и господским манирима, Олга зрачи срећом и љубављу, плени енергијом и шири радост живота. Несебична и неуморна на свим пољима. Рођени исконски стваралац. Слапови у њеној души не мигрују, њена река живота је и даље плодносна.

Олга и Момир градили су свој живот, али и Панчево и Србију. Он рафинерију, она болницу и школу. Прво и једино дете Даницу добили су после 12 година заједничког живота. Супруг ју је прерано напустио. Бринула је о ћеркици, али и о свекрви 14 година после супругове смрти. Даница је ишла мајчиним стопама. Има две дипломе више школе са звањем сестре и физиотерапеута. Стекла је и високо образовање, уз специјализацију из области Методике наставе. Олгина радост и понос данас је унук Немања, студент психологије и манекен.

Не знам шта је драгоцене у сећању: да ли ова свакодневна померања у души када се сетим прошлости и драгих лица или оних крупних померања у друштву чији смо актери били. Неизмерну захвалност дугујем Боривоју и Вукици Дрнадарски, колективу Опште болнице Панчево и колективу Више медицинске школе, који су ме подржавали и дозволили да се размахнем у свом професионалном развоју. Ово су само мали одблесци онога што носим у срцу и души и делим великих пријатељстава које време није успело да сломи. Најважније је шта је човек иза себе оставио за време свог биолошког трајања. У пензији је неопходно имати садржај и активности, јер то даје смисао животу. Није битно колико ћемо трајати него како ћемо осмислити сваки тренутак живота и остати у сећању неких људи. А сећање вреди само онолико колико може у другом човеку да изазове замах и жељу за стваралаштвом— животни је мото непоновљиве Олге Рапајић.

Милијана Матијевић

ICN 2017 - Congress Barcelona 2017 – BARCELONA, SPAIN
Nurses at the forefront transforming care

ИЦН Конгрес Барселона 2017. година

НАЈВЕЋИ СКУП СЕСТАРА СВЕТА

Домаћин конгреса – Генерални савет сестара Шпаније угостио је 8.108 медицинских сестара из 135 земаља. О приоритетима глобалне здравствене заштите одржано је 70 сесија, 18 симпозијум-сесија, три панел-дискусије и представљено 1.900 постера.

Удружење медицинских сестара – техничара КЦС „Сестринство“ организовало је учешће 10 медицинских сестара из Србије на највећем међународном догађају за медицинске сестре – ИЦН Конгрес Барселона 2017, који је одржан од 27. маја до 1. јуна у Барселони у Шпанији – у организацији ИЦН (Међународни савет медицинских сестара).

Међународни савет медицинских сестара (ИЦН) федерација је више од 130 националних асоцијација медицинских сестара које представљају милионе медицинских сестара широм света. Основана је 1899. године, са седиштем је у Женеви (Швајцарска) и била је прва међународна организација за здравствене раднике. Циљеви те федерације су да обједини организације медицинских сестара широм света, да унапреди друштвено-економски статус медицинских сестара и професије медицинских сестара наше пла-

нете, те да утиче на здравствену политику на глобалном нивоу.

Наша група од 10 чланова имала је прилику да учешћем на таквој манифестацији стекне непоновљиво искуство, упозна нове културе, њихове начине живота и рада, прошири професионалне видике и стекне нова знања. Читав скуп представљао је динамичну размену искуства, новина и стручности унутар и изван међународне здравствене неге. Циљ програма конгреса био је да се прикаже и унапреди здравствена политика доприносом сестринства (на који начин медицинске сестре треба да буду активно укључене), заснованог на доказима истраживања, те да се подстакне препознавање приоритета у решавању проблема. Слободно можемо рећи да „Шпанија истражује водећу улогу сестара у трансформацији неге, са посебним освртом на универзално здравствено осигу-

рање и одрживи развој”. На конгресу су приказане различите теме из различитих области, од нацрта здравља и пружања неге досељеницима и избеглицима, примарне здравствене заштите, менталног здравља до изазова који се појављују с повећањем глобализације друштава .

Домаћин конгреса Генерални савет сестара Шпаније за четири дана одржавања тог скупа угостио је 8.108 регистрованих медицинских сестара из 135 земаља, које су се окупиле на конгресу да деле знања и размењују искуства о приоритетима глобалне здравствене заштите. На конгресу је одржано 70 сесија, 18 симпозијум-сесија, три панел- дискусије и представљено 1.900 постера.

Представљање земаља учесница у националним ношњама, фасцинантни програм, присуство великог броја здравствених радника, владиних званичника и еминентних међународних здравствених стручњака, додела престижне награде „Christiane Reimann“, на свечаном отварању конгреса у олимпијској дворани Сант Јорди представља непроцењиво искуство, догађај који буди емоције.

Ове године, престижна награда „Christiane Reimann“ (најпрестижније међународно признање) за посебан допринос сестринској професији, традиционално, синоним за изузетно остварење у струци, ИЦН је доделио сестрама чији рад је од међународног значаја. Добитнице су: професор Sheila Plou и др Linda Aiken.

Професор Sheila Plou регионални је директор тима за подршку источне и јужне Африке (УНАИДС), бивша министарка здравља Боцване и бивши шеф „Nursing Education“ Факултета на Универзитету Боцвана. Њен рад усмерен је на истицање полне једнакости у превенцији и лечењу ХИВА, залагањем за побољшање примарне неге (обука волонтера и кућна нега), као средства борбе против те болести. Оснивач је Боцвана поглавља “Друштва жена и АИДС у Африци”. Сматра се за једну од најзаслужнијих за смањење инфекција у Боцвани и Африци у целини.

Др Linda Aiken професор је неге у области лидерство, професор социологије, и директор Центра за здравствено стање и политичка истраживања на Универзитету Пенсилванија „School of Nursing“ (Pen Nursing), САД. Доктор Linda Aiken је истраживањем доказала да ниво образовања медицинских сестара директно утиче на исход неге и лечења пацијената. Истраживања су спроведена у више здравствених установа на међународном нивоу, а резултати су непосредно утицали на болнице. Процедуре за управљање са опипљивим резултатима довеле су до модификовања политике на државном нивоу у многим случајевима. Због њених пионирских истраживања влада је подржала сестринско образовање и смањила оптерећење пацијената, чиме је повећан позитиван исход лечења.

Током трајања конгреса додељена је и посебна награда, која се добија једном у две године, медицинској сестри која је показала изузетно достигнуће и утицај на сестринство и/или здравље у оквиру јавне политике иновација, здравствене заштите и образовања. Ове године добитник је **др Miaofen Jena** са Тајвана. Њој је Светска здравствена организација одобрила US \$ 10,000 за Интернационални сестрински програм (ИАПН) којим се побољшава високо образовање у југоисточној Азији и шире. Циљ програма је да се обуче сестре које би се потом вратиле у своје земље и преносиле стечено искуство и знање студентима широм света. Програм ИАПН постао је инкубатор за напредне професионалце у нези и међународној сарадњи не само у југоисточној и Јужној Азији.

Током одржавања конгреса изабран је 28. председник Међународног савета Сестара (ИЦН) **Annette Kennedy** и нови чланови одбора ИЦН.

Када би конгрес од тематике и избора тема до целокупне организације требало да оценимо оценом од 1 до 10, свакако би то била чиста десетка. У поређењу са конгресима који се организују на нашим просторима, постоји велика разлика у презентацији и приказивању одређених тема: обрада сваке теме заснива се искључиво на доказима из праксе и са терена, а они се могу прикупити само сестринским

истраживањем. Код нас се, нажалост, област сестринског истраживања заснива само на појединачним ангажовањима и активностима.

Импесије које носимо са конгреса употпуњење су боравком у граду који многи сматрају за најпожељније место за живот у Европи. Град посебног духа, мета бекпера и уметника, са великим контрастом у архитектонским стиловима – од ултрамодерних зграда до Гаудијевих ремек-дела, град са толико туристичких атракција и необичних кутака да се не може сагледати једном посетом и град у који бисмо се радо вратили – **Барселона**.

Следећи међународни конгрес у организацији ИЦН биће одржан за четири године у Сингапуру. Надамо се да ћемо представљати нашу земљу у већем броју, са више акредитованих радова.

Марија Галић

Улога и значај медицинске сестре у тимском раду ординације „Беодерма“

ЗНАЧАЈНА КАРИКА У ЛАНЦУ

„Беодерма“ је нова дерматовенеролошка ординација у Београду, у Улици Баје Пивљанина 83 на Дедињу, која пружа услуге из области опште дерматологије, полно преносивих болести, дерматохирургије, Мохсхирургије, естетске дерматологије и болести вена.

На свечаном отварању ординације „Беодерма“, које је одржано 12. јуна у присуству бројних званица, оснивач проф. др Соња Весић, специјалиста дерматовенерологије, представила је стручни тим у коме се као консултант, поред др Оливере Андоновић, специјалисте дерматовенерологије и Назланке Наумовић, више медицинске сестре, налазе и наши еминентни стручњаци из дијаспоре, а, како је рекла, „срце им је и даље у Србији“. То су проф. др Александар Крунић, специјалиста дерматовенерологије и дерматохирургије (Мохсхирургије), професор Норвестерн универзитета из Чикага и проф. др Милош Павловић, дерматовенеролог и флеболог са Infinity Family Medicine Clinic & Emirates Hospital, из Дубаија.

Професорка Весић је у поздравном говору истакла и значај тимског рада у овој ординацији, који је неопходан за успешну примену савремених и нових дијагностичких, терапијских и естетских процедура. Такође је указала на важну улогу медицинске

сестре, апострофирајући Назланку Наумовић као главну карик у овог тима, имајући у виду њену стручност, прецизност, марљивост и посвећеност послу.

Назланка Наумовић завршила је средњу медицинску школу 1971, а Вишу медицинску школу 1978. године у Београду. У Институту за дерматовенерологију Клиничког центра Србије радила је на дејем одељењу од 1971. до 1993. године као виша медицинска сестра и заменик главне сестре дејем одељења. Од 1993. до 2005. године била је главна сестра и мушког одељења. Поред тога, од 1997. до 1998. Године асистира доц. др Александру Крунићу приликом извођења дерматохируршких процедура. Године 2005. одлази у пензију.

Од 2005. године до данас радила је у приватним дерматовенеролошким ординацијама као члан тима у спровођењу специфичних процедура из здравствене делатности медицинских сестара у пракси. Активни је учесник семинара намењених сестрама. Похађала је бројне курсеве и поседује сертификате за успешно асистирање на едукацији електрохирургије коже, криохирургије коже и курса дермокозметологије.

Извештај са 15. симпозијума МСТБ Републике Српске, Бањалука

БРОЈНЕ ТЕМЕ И ИСКУСТВА

На 15. симпозијуму медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске, одржаном у Хотелу „Монумент“ на Козари од 8. до 11. јуна, учесници су могли да се упознају са предавањима о теми анализе компетенција и професионалног статуса медицинских сестара у односу на савремени концепт сестринства, интерперсоналну и интеринституционалну сарадњу, здравствену негу и сигурност пацијената, менаџмент у сестринству, и етику и хумани приступ.

Симпозијум је био прави тренутак за расправу о насиљу над запосленима у здравству. Јасмина Ратковић, са Клинике за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма, имала је презентацију с темом „Мобинг колега“. Након тога уследила је расправа, на којој су донети закључци и предлози како се најбоље борити против насиља над запосленима у здравству. Обрађиване су и друге слободне теме. Бранка Даниловић, Дејан Атанацковић и Иван Гавриловић представили су своје презентације. Бранка Даниловић, из Службе епидемиологије, као виши санитарни техничар, заједно са

Дејаном Атанацковићем, говорила је о спречавању болничких инфекција са становишта епидемиологије. Иван Гавриловић, са Клинике за грудну хирургију, говорио је о припреми, примени и нези болесника након бронхоскопије.

Учешћем на 15. симпозијуму медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске стекли смо нова знања, која су употпунила наша досадашња достигнућа и омогућила да научимо више од искустава других колега и колегиница. Дружењем и разговорима стекли смо нека нова пријатељства, која ћемо чувати и неговати.

Захваљујемо нашем Удружењу „Сестринство“, које нам је омогућило одлазак у Бањалуку и организатору симпозијума за Захвалницу.

Јасмина Ратковић

ДА, МОЖДА, НЕ – СВЕТЛАНА АНДРИЋ ХЕРОЈ ЗА ЦЕО ЖИВОТ

Кажу за наш позив медицинске сестре да је најлепши, али и најтежи. Ми то најбоље знамо. И када заборавимо колика нам је плата, у којим условима радимо, остаје чист ентузијазам, много љубави и велики рад!

Светлана Андрић из Рудна је медицинска сестра која у својој здравственој станици ради сама... Лекар опште праксе долази само понедељком и четвртком. Тада има и службени ауто. Има око 750 пацијената, о којима брине 24 часа. У шали каже да ради као служба хитне помоћи.

Упознале смо се пред емисију „Да, можда не“, ауторке Оливере Ковачевић... Светлана је проглашена за хероја недеље те култне емисије, а ја сам пресрећна што сам била у прилици да јој предам поклон.

Деловала је срећно, али истовремено уплашено... први пут се појављује на телевизији, па још код тако чувене новинарке.

Ћеркица Исидора гледа у маму радознано и пита Оливеру да ли и она може с њом у студио... Похађа други разред, а укупно их има осморо у сва четири разреда... Син је завршио осми разред и полагао пријемни испит за средњу школу, па није могао с њима.

Одлазимо до студија, а ја као старија и искуснија тешим колегиницу. Било је дирљиво и лепо.

Размењујемо телефоне уз обећање да ћемо се чути. Казну за погрешно паркирање у Београду морала је да плати на лицу места. Живот је стварно чудо!

Много је Светлана у Србији спремних да помогну у било које доба дана и ноћи.

И све су оне хероји не само за прошлу недељу, месеце, године. За цео живот!

Многе колегинице напустиле су Србију, многе се спремају да је напусте.

Светлана неће, воли своје Рудно, своје пацијенте, своју амбуланту.

Сања Смиљковић

U srcu žene

Пишите нам и predlažite žene o kojima vredi pisati!
 Naša adresa je „Blic žena“, Žorža Klemansoa 19,
 11000 Beograd, a naša e-adresa je redakcija@bliczena.rs

Sanja Smiljković, najbolja medicinska sestra u Srbiji

Ona je sestra sa zlatnim srcem

Ne možete da gledate kako neko povraća krv i mislite o svojim problemima. Na poslu zaboravljam na kuću, a kod kuće na bolnicu, kaže Sanja

– Nikad neću zaboraviti pacijentkinju koja je rodila mrtve trojke u devetom mesecu jer je tokom trudnoće dobila specifičan oblik hipertenzije. Bila je 40 dana na respiratoru. Živela sam za jutro. Jedva sam čekala da stignem na posao jer sam mislila da joj se ništa neće desiti ako sam ja porred nje. I hvala bogu, oporavila se. Kad je posle devet meseci došla na kontrolu, niko je nije prepoznao. Lepa, visoka, mlada žena sa suprugom koji je za vreme njene krize izgubio 20 kilograma, usvojila je devojčicu. Niko nije verovao da će ostati živa, ali ja jesam. Kad shvatite da ste bili u timu gde ste pomogli da se neko izbori za svoj život, to vredi svake žrtve – počinje svoju priču Sanja Smiljković (50), anestezičarka u „Bel Medicu“, koja je povodom Međunarodnog dana medicinskih sestara dobila nagradu za najbolju medicinsku sestru u Srbiji. Nagradu joj je dodelilo Udruženje medicinskih sestara-tehničara Kliničkog centra Srbije „Sestrinstvo“.

Moram da budem i otresita i smirena

Da je nagrada stigla u prave ruke, najbolje znaju Sanjini pacijenti. Ona je anestezičarka već 30 godina, a skoro 21 godinu provela je na Ginekološkoj klinici u Višegradskoj. Svezna je koliko je njen posao odgovoran i koliko traži poštvo-

44 | 27. maj 2017.

vanja, ali zahvalnost koju vidi u očima svojih pacijenata ne može da uporedi ni sa čim.

– Ja sam poslednja osoba koju ljudi vide pre nego što utonu u san. Nikome nije lako kad mora da ide pod nož, ali onda nastupamo mi. Uzimamo saglasnost pacijenta za operativni zahvat, upoznajemo se, objašnjavamo mu šta ga čeka – priča nam Sanja.

Kao asistent doktora anesteziologa u operacionoj sali, anestezičar mora da zna sve procedure tokom anestezije, da bude brz, otresit, ali i smiren. Ne sme da paniči, a posle, kad prođe gužva, podnosi sve kako mora. A za to svako ima svoj način. U sali se poštuje stroga procedura, u koju spada provera radnog mesta, čekiranje aparata za anesteziju, priprema lekova za usvajanje, uvek spremna antišok i antibiotska terapija...

Često okrenemo na šalu, kažemo da je to isto kao kad letite avionom – imate uzletanje, let i sletanje. Na tu moju opasku jed-

Priznanje za najbolju sestru Sanja je dobila od Udruženja medicinskih sestara-tehničara Kliničkog centra Srbije „Sestrinstvo“

na baka mi je rekla: „Da, ali, dušo moja, ti niti uzlećeš, niti letiš, niti slećeš. Pilot u avionu sa svojim putnicima i uzleće i leti i sleće. Ti si tu gde si, a ja moram sve to – priča Sanja i seća se kako je započela svoju bogatu karijeru.

Uvek se stavljam u kožu pacijenta

Prve profesionalne korake Sanja je napravila u rodnom Somboru, a onda je sa suprugom došla u Beograd. Videla je, kaže, mnogo to-

ga, kao svoju proživela priču svakog pacijenta. Kako se opredelila za posao u kome ne postoji strogo radno vreme. Sanja priznaje da je njeno dete često išlo u vrtić s temperaturom, s brufenom spakovanim u ranac, da ne zna ni koliko je puta u životu došla kući u nevreme, nije stigla da uzme dete iz vrtića... Odnos prema pacijentu uvek je formirala tako što je sebe stavljala u njegov položaj. Zadovoljstvo koje joj daje profesija upotpunjuje podršku njenog supruga Save, a sve ono što kao mama nekad nije stigla, danas briše to što se njena ćerka Milica, visoki stručni radiolog, opredelila za medicinu.

– U svetu postoji skoro sedam milijardi ljudi, a 17 miliona sestara. Sestra je ta koja će vas prva dočekati, koja će vam objasniti kućni red, pričati s rodbinom, držati vas za ruku kad je teško. Mnogo neprosuđenih noći stoji iza svake medicinske sestre, ali nikad nijedna zbog toga nije zažalila.

Olgica Kravjića
 olgica.kravjica@bliczena.rs

IN MEMORIAM

Легенда породилишта

БАБИЦА ЗАГА ЂОРЂЕВИЋ

Зага Ђорђевић је у Београд дошла 1955. године. Почела је да ради на Гинеколошко-акушерској клиници и ту остала 40 година, све до заслужене пензије.

У Шапцу је завршила двогодишњу средњу економску школу и две године медицинске школе за бабице. После положеног течајног испита призната јој је средња стручна спрема. Радећи на клиници усавршавала је и своје знање: године 1958. полаже стручни испит за звање бабице треће врсте, а 1967. и четврту годину вечерње школе за бабице.

Радни век провела је у породилишту. Рад бабица у порођајној сали захтева озбиљност, професионалност, пожртвованост, знање и максималну концентрацију. Зага је све то поседовала и много више. Увек ведра и насмејана, увек спремна да преузме најтежи део посла, уради га најбоље и увек све то преточи у шалу и смех. Хумор је био њен знак препознавања и саставни део живота. Радити с њом било је као у позоришту, с најбољом глумицом која је и најтеже тренутке уз смех и шалу умела да учини лакшим. Анегдоте с њом у главној улози и данас се препричавају међу колегама.

Обучила је Зага многе младе сестре и помогла им да постану врсни стручњаци и добри људи. Несебично је преносила своје искуство и савете на многе генерације које су стручно стасавале у породилишту. Неуморно и вредно је радила и за 40 година помогла да на свет дође више од десет хиљада беба и мамама донела много среће и задовољства. Својим радом и посебним позитивним својствима и енергијом оставила је неизбрисив печат на клиници, а њено име је синоним за узорну бабицу породилишта.

Била је особа великог срца, изузетан радник, најбољи пријатељ, дивна супруга, мајка и бака. На велику жалост, напустила нас је 2016. године.

Нама, њеним блиским пријатељима и колегама оставила је дивне успомене на године проведене заједно и сећање на тренутке испуњене хумором и смехом, чега ћемо се увек сећати.

Данка Јовановић,
 главна сестра породилишта у пензији

СНИМО:
А. МИКОРАДОВИЋ

ФОТОРЕПОРТАЖА: Празнику сестара у част

JOINT MD REPAIR GEL TRIPLE ACTION

- Pomaže kod bolova izazvanim **artritisom**
- Deluje na **sve zglobove**, umanjuje bol i ukočenost i povećava pokretljivost
- Zbog svog kompleksnog sastava pomaže i kod **ligamenata i mišića**
- Deluje direktno na bol sa **trostrukim efektom**: brzo, jako, i dugotrajno
- Prvi i jedini topikalni gel koji u svom sastavu sadrži: **Kapsaicin, Hondroitin, Hijaluronsku kiselinu, Đumbir, Kurkumu, Kamfor, Ruzmarin i Mentol**
- Dejstvo **10 - 12 sati**
- Proizveden po najvišim svetskim farmaceutskim standardima
- **USKORO** dostupan u svim bolje snabdevenim apotekama.

NOVO!

super Collagen+C™ NEOCELL the true science of collagen Type 1 & 3

KAKO SE REŠITI CELULITA I BORA JEDNIM UDARCEM?

Super kolagenska tableta, Vaš problem spolja rešava iznutra, snagom **19 aminokiselina** i **vitamina C**

DA LI STE ZNALI ?

Kolagen je osnovni protein ljudskog organizma
Kolagen u proseku čini:

Jedini **NAUČNO UTEMELJENI** hidrolizovani kolagen tip I i III u **NAJVEĆOJ KONCENTRACIJI** na tržištu

POVOLJNO DELUJE NA:

Elastičnost kože i prevenira starenje kože

Ojačavanje i rast kose

Zdravlje kostiju

Jačinu i rast noktiju

Pokretljivost i zdravlje zglobova

Oporavak nakon napornih sportskih aktivnosti

USKORO dostupan u svim Vašim lokalnim bolje snabdevenim apotekama: **Super Collagen Beauty**

- IDEALAN BORAC PROTIV BORA, CELULITA I STRIJA
- ZA JAKE NOKTE I GUSTU KOSU
- PROBLEM SPOLJA SE MOŽE REŠITI JEDINO IZNUTRA
- KLINIČKI PROVERENI SASTOJCI SA MAKSIMALNOM APSORBCIJOM
- SAMO JEDNA TABLETA DNEVNO! • PAKOVANJE ZA DVA MESECA!

**BEST SELLER
U AMERICI**

PRVI REZULTATI
VEĆ NAKON
21
DAN

**USKORO
NOVO!**

HIT

**AMERIČKOG
JET SETA**

Preko 100.000 zadovoljnih korisnika u Srbiji su najbolja potvrda kvaliteta - Br1 TABLETA ZA LEPUTU U USA!